

CRUZ QUEBRADAN PUISTOPELIEN PORTUGALILAINEN LITTIPEUKKU

(jota meille kuvailee nyt
JP Savolainen)

Aurinkoinen sunnuntai-iltapäivä Portugalissa syyskuussa 2021. Kuten niin monta kertaa aikaisemminkin, astelen kohti Cruz Quebradan pienessä rannikkokaupungissa sijaitsevaa kantakahvilaani. Sinne kävellessäni huomaan, miten juna-aseman lähistöllä oleva Parque Urbano do Jamor -puisto on taas täynnä ihmisiä, lapsista vanhuksiin. Osa heistä istuu piknikillä nauttimassa Vinho Verdeä, portugalilaista vihreää viiniä, osa nautiskelee maailmasta muuten vain auringossa. Alueella on, kuinkas muuten, myös monta seuruetta, jotka pelaavat jalkapalloa.

Pienistä yksityiskohdista näkee, kuinka tärkeistä asioista on kyse: yksi lapsista on maalissa farkut jalassa, mutta maalivahdin hanskat kädessä. Toisella on kapteeninnauha käsivarressaan. Hieman kauempana hyväkuntoisella tekonurmikentällä pelaavat aikuiset ovat tuoneet mukanaan liivit, joiden avulla puistopelaajat voidaan jakaa selkeästi kahteen joukkueeseen. Portugalilaisten seurojen paitoja näkyy runsaasti. Tuolla viilettää Manchester Cityn tähtitaituri Bernardo Silva, tuolla harhauttelee maan suurin legenda Cristiano Ronaldo, jonka loistava ura alkaa olla

väkisinkin jo lopuillaan. Meno puistokentillä on rento mutta keskittynyt. Jalkapallo otetaan täällä tosissaan, turhalle löysäilylle tai pelleilylle ei ole sijaa. Astun sisälle kahvilaan ja teen tutun tilauksen: kahvi, croissantti ja tuorepuristettu appelsiinimehu. Kahvilanpitäjä, joka hieman yllättäen on paljastunut Pohjois-Portugalin suurseuran FC Porton kannattajaksi, toistaa tilaukseni mahdollisimman selvällä portugalilla siitäkin huolimatta, että hän muistaa sen jo varmasti ulkoa. Ehkä rouvalla on salattu agenda opettaa minulle paikallista kieltä, mietin kiitollisena. Otan tarjottimen, istun kantapöytäni ja pohdin omaa lapsuuttani 1980- ja 1990-lukujen Raumalla. Kontrasti juuri kokemaani on valtava: jos ensimmäinen mielikuva portugalilaisesta jalkapallojuniorista on juuri tämä, lapsia pelaamassa yhdessä kavereiden kanssa puistossa, Suomessa vastaava mielikuva olisi yksinäinen pelaaja pallottelemassa kentän nurkassa. Elämä ja sen muoto poikkeaa merkittävästi paikan mukaan.

Myös minä olin kerran se yksinäinen, lupaava ja varmasti lahjakaskin suomalaisjuniori. Pienenä vietin lukemattomia tunteja Rauman Otanlahden pomppuisella lähikentällä, jossa kasvoi nurmen seassa piharatamoita ja apiloita. Useimmiten päiväni kuluivat siellä yksin. Toki pelasimme myös pihapelejä asuinkorttelini muiden lasten kanssa, mutta liian harvoin ja iän myötä ne vähitellen vähenivät, kunnes lopahtivat kokonaan. Lopulta päädyin toistamaan samaa kuin lukemattomat muutkin lupaavat suomalaisjuniorit aikaisemmin. Puurtamaan itsekseni päivästä toiseen. Harjoittelin pihalla, kadulla, hiekalla ja nurmella. Paikalla ei ollut väliä, kunhan tilaa oli riittävästi

yhdelle pojalle ja pallolle. Muistan tunteneeni itseni joskus yksinäiseksi ja kaivanneeni seuraa. Siinä, missä yhdessä tekeminen ja yhteisöllisyys tuntuu olevan erottamaton osa portugalilaista lajikulttuuria, on se Suomessa yhä hankalaa ja usein jopa kiusallista. Ei siis ihme, että minä – pieni poika joka Raumalla halusi joskus ammattilaiseksi – kesytti kyllä pallon, muttei peliä.

Syy, miksi aikanaan aloitin harjoittelun, oli hyvin tyyppillinen suomalaiselle jalkapallokulttuurille: halusin oppia ponnauttelemaan yhtä hyvin kuin joukkuekaverini. Olin aloittanut ohjatun lajiharjoittelun heitä vuotta myöhemmin, joten en vielä osannut samoja asioita. Jälkeenpäin minua on hieman huvittanut, että alkusysäys kehittymiselleni kohti ammattilaisuutta ja suhteellisen merkittävääkin peliuraa oli juuri ponnauttelu, jota ei pelissä tarvita taitona juuri lainkaan. Toisaalta, oliko minulla muuta vaihtoehtoa? Jokaisesta paikasta kasvaa ympäristönsä näköisiä pelaajia. Niin myös silloin minusta. Nyt ymmärrän, että tekniikka on ollut Suomessa aina yliarvostettua, joten on luonnollista, että siitä tuli tärkeää myös omaa pelaajakehitystäni. Voin kuvitella, että nämä Parque Urbano do Jamorin puistopelaajat eivät ajattele ainakaan täysin samoin. Vaikka voimme nähdä myös Portugalissa yksilövalmentajien, analyysien, toistojen ja tötsien esiinmarssin, on itse peli silti edelleen tiukasti kaiken tekemisen keskiössä.

Kello käy. Iltapäivä Cruz Quebradassa etenee. On aika palata takaisin asunnolleni. Kotimatkalla näen vanhan miehen harjoittelevan yhdellä Parque Urbano do Jamor-puiston kentistä. Vanhus ei ole yksin, vaan hän on löytänyt itselleen treenikaverin, joka heittelee elämää nähneelle

ja kokeneelle pelimiehelle eri korkuisia palloja. Näky on kaunis, kiehtova ja opettavainen. Vanhus liikkuu ikäisekseen ketterästi ja palauttelee palloja takaisin taitavasti ja elastisesti, kuin nuori Jari Litmanen Lahden suurhallissa aikanaan. Näytän peukkua, hymyilen vienosti ja mietin: tuossa vanhuksessa, ja hänen harjoituskumppanissaan, tiivistyy paitsi portugalilainen elämäntapa, niin myös paikallinen suhde jalkapalloon. Tuota on progressão, ajattelen.